

Oponentský posudek bakalářské práce Ester Povýšilové *Ódy v poezii Pabla Nerudy*

Autorka se ve své práci dopouští dvou, různě závažných prohřešků proti zásadám filologické praxe. Zatímco první z nich lze hodnotit jen jako nedostatek, v případě druhého se již do jisté míry jedná o porušení citační etiky.

První z prohřešků se týká absence základních bibliografických a edičních informací o analyzovaných básních a jejich výběru, tj. kdy byly napsány, kdy a v jakých sbírkách vyšly a proč byly vybrány právě tyto básně. Autorka se totiž zabývá pouze některými básněmi ze sbírek *Las Odas Elementales* (1954) a *Nuevas Odas Elementales* (1956) (u první z nich navíc na s. 8 píše, že ji Neruda napsal v roce 1954, v resumé že v tomto roce vyšla; u druhé sbírky rok vydání neuvádí vůbec). Proč vůbec nezmíní další dvě sbírky ód – *Tercer Libro de Odas* (1957) a *Navegaciones y Regresos* (1959) (srov. Alonso, 1978, s. 135), nijak nevysvětluje. Teprve v resumé práce se ale čtenář dozví, proč se z obou zmíněných sbírek zabývala pouze některými ódami: „V roce 1954 vyšla první sbírka ód *Elementární ódy* a posléze následovalo několik dalších sbírek. Do češtiny byly přeloženy pouze dvě, výše zmíněné *Elementární ódy* a *Nové elementární ódy*, nejedná se ale [o] kompletní sbírky, pouze o poměrně úzký výběr básní. Z důvodu zachování poetických překladů byly v této práci použity ódy pouze z těchto dvou sbírek“ (s. 52). Opět ovšem nespécifikuje, které ódy byly přeloženy a které nikoliv a jakým způsobem byl Pablo Neruda českému publiku prezentován, ačkoliv rekonstrukce dobové recepce chilského básníka by byla z hlediska literárních i politických dějin velmi zajímavá.

Mnohem vážnější prohřešek se týká způsobu, jakým autorka zachází s prameny uvedenými v bibliografii. V podstatě náhodou – když jsem konzultoval tituly, které jsou dostupné na internetu – jsem zjistil, že kapitola 4. Ódy (s. 27–50) a kapitola 3.1 Rozdělení (s. 17–20) jsou z velké části koláží z překladů některých pasáží několika zdrojů, avšak prezentované jsou buď jako parafráze (v menší míře a bez jasné signalizace, co parafráze je a co není), nebo přímo jako vlastní, autorský text. Pro ilustraci uvádím tři odstavce ze strany 45, u nichž není uveden žádný zdroj, a poté jejich předlohu ze strany 145 a 146 článku „Las Odas Elementales de Pablo Neruda“ Mariny Alonso a dalších, který vyšel v časopisu *Cauce* (č. 1) roku 1978 a je dostupný na internetu.

Pro Nerudu bylo začlenění a používání jazyka stylem. Slovní zásoba, již v *Ódách* použil, je velmi jednoduchá, záměrem bylo, aby jí porozuměli všichni. Občas se v básních najdou výrazy z americké španělštiny, nejčastěji u názvů zvířat (*chincol*, *chirigüe*), ale třeba také u slov jako *payador*, tedy básníka-zpěváka, který s ostatními soupeří, či u základních slov jako *papa* (brambora).

[...]

Z formálního hlediska byly v *Ódách* použity takřka bez výjimky konkrétní podstatná jména a jednoduchá (syntetická) slovesa, která básním dodávají spontaneitu, již abstraktními pojmy a složenými (analytickými) slovesy není možno dosáhnout. Básně oplývají přídavnými jmény, daleko více než slovesy, v atributivních větných spojeních bývají občas slovesa vynechána, přístavek je tak přímo spojen s podmětem.

[...]

Při pohledu na verše vidíme, že ne vždy odpovídá každý verš jednomu větnému celku, Neruda velmi často používá takzvané přesahy neboli enjambementy, při nichž syntaktický celkem přesahuje z jednoho verše do druhého a jejich účelem je vytvořit zvláštní rytmus a vyvolat pocit neustálého pohybu. Tento způsob užití přesahů se odůvodňuje stručností použitého metra. Ne každý verš vyjadřuje intuitivní celek, ale právě tím Neruda dosahuje vzájemného propojení veršů.

Es decir, para Neruda la integración y uso del idioma es el estilo. [...] En cuanto al vocabulario utilizado, hemos observado que es básicamente sencillo, cumpliendo su deseo de ser entendido por todos. Emplea escasos americanismos, utilizándolos solamente en nombres de animales: *chincol*, *chirigüe*, *queltelme*, *frungilo*, *jacamar*, *huilque*, etc., en la «Oda a las aves de Chile»; y en los topónimos: *Matto grosso*, *Goiania*, etc., en la «Oda al pájaro Sofré». También nos llaman la atención algunas construcciones como: «ya está bueno» por ya está bien, «llamado» por llamada, «papa» por patata (que es un término del sustrato americano), «payador» por poetacantor

que compite con otros poetas, etc.

[...]

Otro punto por destacar en el aspecto formal es la utilización casi exclusiva de sustantivos concretos y verbos sintéticos, que dan al poema una espontaneidad que no lograría con sustantivos abstractos y verbos analíticos. Además, son mucho más abundantes los adjetivos que los verbos; en las oraciones atributivas suprime generalmente el verbo, uniendo directamente el atributo con el sujeto.

[...]

No siempre se corresponde cada verso con una unidad sintáctica, sino que con frecuencia Pablo Neruda acude a los encabalgamientos, como en el último ejemplo, con intención rítmica especial. Este uso de encabalgamientos se justifica dada la brevedad del metro empleado. Cada verso no destaca una unidad intuicional, sino que se encadena con el anterior y el siguiente.

Z výše uvedeného je patrné, že autorka s předlohou nenakládala mechanicky, ale že některé části textu vynechala anebo volněji parafrázovala. Navíc změnila pořadí odstavců a originální úryvky básní, na nichž se měl výklad ilustrovat, zaměnila za úryvky básní, které existují v českém překladu. V tomto ohledu je třeba uznat, že autorka přeloženou báseň umí vhodně vybrat a v intencích převzaté analýzy tvůrčím způsobem okomentovat (viz Óda na ponožky, jejíž rozbor adekvátně přizpůsobila překladovému výtahu z článku Jaimeho Alzarakiho „La estructura de la Oda Elemental“ [s. 46–50]).

Nicméně tato zjištění vyvolávají nejistotu ohledně míry autorské autenticity ostatních částí práce a vzbuzují podezření, že ani shora zmíněné kapitoly nejsou autorčinou původní prací. Aby výše uvedená nejistota a podezření byly odstraněny, doporučuji práci přepracovat, k obhajobě ji nyní nedoporučuji a navrhuji hodnocení neprospěla.

V Praze 14. 6. 2017

Mgr. Jiří Holub